HE 143/2024 vp

Säilöönotto, maahantulokielto ja paluudirektiivin mahdollistamat tiukennukset

- Sisäministeriön vastine

Hallintovaliokunta 12.2.2025

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Keskeiset ehdotukset

- Säilöönotto (perusteet, enimmäiskesto, uudelleen tarkastelu käräjäoikeudessa)
- Maahantulokieltosäännösten uudistaminen
- Maahantulokielto Suomen ulkopuolella oleskelevalle
- Paluudirektiivin mahdollistamat tiukennukset (pakenemisen vaara, yhteistyövelvoite, direktiivin mukainen hätätilanne)

Tavoite

- Tehostetaan maassa laittomasti oleskelevien henkilöiden palautusten täytäntöönpanoa.
- Turvataan paremmin yleinen järjestys ja yleinen turvallisuus sekä kansallinen turvallisuus.
- Ehkäistään ja torjutaan laitonta maahantuloa ja maassa oleskelua.

Perustuslakivaliokunnan lausunto
PeVL 64/2024 vp

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Paluudirektiivin mukainen hätätilanne (123 b §)

- Perustuslakivaliokunnan mukaan sääntelyä on muutettava siten, että päätöksenteko säädetään valtioneuvoston yleisistunnon tehtäväksi. Tällainen muutos on edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

➢ 123 b §:n 2 momenttiin sisäministeriön tilalle valtioneuvoston yleisistunto

Säilöön ottamisen edellytykset

- Perustuslakivaliokunta ja eräät muut lausunnonantajat ovat pitäneet 121 §:n 1 momentin 6 kohtaan lisättäväksi ehdotettua yleistä järjestystä ja yleistä turvallisuutta koskevaa sääntelyä varsin väljänä. Perustuslakivaliokunta korosti kuitenkin EU-tuomioistuimen ratkaisukäytännön huomioimisen merkitystä tapauskohtaisessa arvioinnissa.

  - Kyse on EU-lainsäädännössä käytetystä käsitteestä.

  - Säännöskohtaisissa perusteluissa nostettu esiin EU-tuomioistuimen ratkaisukäytännön merkitys.

  - Käsite ei ole ulkomaalaislaissa uusi.

Laillinen oleskelu

- Perustuslakivaliokunnan mukaan ehdotettu 40 §:n 3 momentin sanamuoto jättää jossain määrin epäselväksi sen, voidaanko ulkomaalaisen oleskelun katsoa olevan laitonta myös, jos hänen oleskelulupahakemuksensa on hyväksytty.

  - Kyse on hakemuksen käsittelyajasta. Tämä ilmeni alun perin nimenomaisesti §-luonnoksesta, mutta ilmaisu ”hakemuksen käsittelyn ajan” poistettiin laintarkastuksen kommentin johdosta, koska sen nähtiin olevan päällekkäistä sääntelyä. Ilmaisu ”kunnes hakemukseen on tehty päätös” tarkoittaa samaa asiaa ja päällekkäistä sääntelyä pidettiin turhana.

Asiantuntijalausunnoissa esiin nostetut muutosehdotukset

Turvaamistoimien määräämistä koskeva toimivalta (117 a § 2 mom.)

- Maahanmuuttovirasto: ”Turvaamistoimen määrää Maahanmuuttoviraston ylijohtaja tai Maahanmuuttoviraston työjärjestyksessä määrätty esihenkilötehtävissä taikka vaativuudeltaan vastaavissa tehtävissä toimiva viraston virkamies”.

  - ➢ Kannatettava muutos, joka jättää Maahanmuuttovirastolle riittävästi joustavuutta, mutta pitää samalla kiinni toimivallan riittävän täsmällisestä määrittelystä lain tasolla. Tämä on ollut myös alkuperäisen ehdotuksen tarkoitus.

Maahantulokiellon määrääminen muualla kuin Suomessa oleskelevalle

- Maahanmuuttovirasto esittää 150 a §:n 2 momentin tarkentamista.

  - Säännös voisi kuulua esimerkiksi näin:
    ”Maahantulokielto voidaan määrätä erillisellä päätöksellä, jos ulkomaalainen, joka on epäiltynä rikoksesta tai jonka on todettu syyllistyneen rikokseen taikka joka vaarantaa kansallista turvallisuutta, on välttänyt maahantulokiellon määräämisen poistumalla Suomesta ennen kuin häntä koskeva maastapoistamismenettely on päättynyt.”

Pakenemisen vaara

- Etelä-Karjalan käräjäoikeuden ehdottamat muotoilut selkeyttävät sääntelyä:

  2 momentti:
  Jos ulkomaalainen ei muuta osoita, pakenemisen vaaran oletetaan lähtökohtaisesti yksittäistapauksessa olevan olemassa, jos jokin alla mainituista seikoista toteutuu:

  3 momentti:
  Pakenemisen vaara saattaa olla olemassa myös, jos jokin seuraavista seikoista toteutuu, ja viranomainen perustellusti osoittaa sen kyseisen ulkomaalaisen kohdalla merkitsevän pakenemisen vaaraa:

Lopuksi

Lopuksi

Vastineessa käsitellään myös seuraavia asiakokonaisuuksia:

- Säilöön ottamisen vaihtoehdot
- Turvaamistoimien käytön yleiset edellytykset
- Ehdotettu uusi 121 §:n 1 mom. 8 kohta
- Säilöönoton kokonaiskesto
- Lapsen ottaminen säilöön
- Kokonaisharkinnan rajaaminen maahantulokieltoa määrättäessä
- Maahantulokiellon pituus
- Ulkomailla oleskelevan kuuleminen
- Pakenemisen vaaran kriteerit
- Yhteistyövelvollisuus
- Maahantulokielto ja perhe-elämän suoja

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi